

R30.03

Revizyon No : 01

Yürürlük Tarihi : 31.10.2023

ISO/IEC 17024:2012 -Madde 8' in Uygulanması ile ilgili ISO/CASCO Kılavuzu

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

ISO/IEC 17024:2012-MADDE 8'İN UYGULANMASIYLA İLGİLİ OLARAK ISO/CASCO KILAVUZU

1. AMAÇ

Bu rehber, personel belgelendirme kuruluşlarının akreditasyon başvuru kapsamlarında yer alan standart/belgelendirme programları için, ISO/IEC 17024:2012 standardının 8. maddesinin uygulanmasının nasıl yapılacağına ilişkin ISO/CASCO grubu tarafından “Sık Sorulan Sorular” kapsamında “**How to develop schemes for the certification of persons-Guidance of ISO/IEC 17024 (Personel Belgelendirme Programları Nasıl Hazırlanır- ISO/IEC 17024 Rehberi)**” başlığı ile yayımlanan rehber dokümandan yararlanılarak ve içeriğine bağlı kalınarak hazırlanmış ve kullanıcıların bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

2. KAPSAM

Bu rehber, çeşitli personel belgelendirme standartları ve programları dahilinde **ISO/IEC 17024:2012** standardına göre personel belgelendirme faaliyetleri yürüten belgelendirme kuruluşlarını kapsar.

3. REFERANSLAR

-**(TS EN) ISO/IEC 17024-Uygunluk Değerlendirmesi- Personel Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar için Genel Şartlar**

-**ISO/IEC TS 17027-Uygunluk Değerlendirmesi- Personel Belgelendirmesinde Kullanılan Personel Yeterliliğine ilişkin Sözlük**

- **ISO/IEC 17024:2012-** Madde 8'in Uygulanmasıyla ilgili olarak ISO/CASCO Kılavuzu *

4. ISO/IEC 17024:2012-MADDE 8'İN UYGULANMASIYLA İLGİLİ OLARAK ISO/CASCO KILAVUZU

- **Personel Belgelendirme Programları Nasıl Geliştirilir (Hazırlanır)?**

Personel Belgelendirme Programı Geliştirmek için ISO/IEC 17024 8.Maddesine ilişkin Hususlar ve Rehberlik

Giriş

Uygunluk değerlendirme; ürünler, süreçler, hizmetler, kişiler, sistemler ve kuruluşların, belirlenen **şartları** karşılamaını sağlamak için kullanılan faaliyetleri kapsamaktadır. Bu faaliyetler test, muayene, değerlendirme, inceleme, tetkik, denetim, bildirim, belgelendirme, akreditasyon, eş değerlendirme, doğrulama ve **geçerli kılmayı** içerebilir. CASCO, uygunluk değerlendirme kuruluşları için standartlar geliştiren ISO komitesidir.

* Bu dokümanın orijinal kopyasına ISO Web sayfasından “http://www.iso.org/iso/casco_-_certification_of_persons.pdf” adresinden ulaşılabilir.

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

ISO ve IEC, “ISO/IEC 17024 Uygunluk Değerlendirmesi- Personel Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar için Genel Şartlar” standardını yayımlamıştır. ISO/IEC 17024, bir belgelendirme kuruluşunun belirli bir kapsam için personel belgelendirmede yetkin olduğunu göstermek için uyulması gereken şartları içerir. ISO/IEC 17024, belgelendirme programı sahipleri için özel **şartları** içeren ISO/IEC 17024 madde 8 için CASCO **kılavuzu** tek dokümandır. ISO/IEC 17024 **şartlarını** karşılamak amacıyla, belgelendirme kuruluşu, personel belgelendirme programının ISO/IEC 17024 madde 8’in **şartlarına** uyduğunu göstermek zorundadır.

Her uygunluk değerlendirme programının bir program sahibi olmalıdır. Program sahibi, uygunluk değerlendirme kuruluşunun kendisi, bir devlet kurumu ya da başka bir üçüncü taraf olabilir. Tanımlanabilir bir üçüncü şahıs program sahibi olmadığında, programı değerlendirmek için istekli herhangi bir uygunluk değerlendirme kuruluşu program sahipliği için sorumluluk alır. Personel belgelendirme programının başka bir kurum tarafından sahip olduğu durumlar dış program sahibi olarak adlandırılır.

Personel belgelendirmenin amacı bireylerin **yeterliliğini** ölçmektir. **Yeterlilik**, **istenen** sonuçlara ulaşmak için bilgi ve becerileri **uygulama** yeteneği olarak tanımlanır ve nitelikten bağımsız olabilir.

Bazı ISO Teknik Komiteleri, özellikle ISO/IEC 17024’e göre personel belgelendirme için belgelendirme kuruluşları tarafından kullanılması niyetiyle standartlar geliştirmektedir. Bu şekilde kullanıldığında bu standartlar veya normatif dokümanlar belgelendirme programının bir parçasını oluşturur ve ISO/IEC 17024 madde 8 ile uyumlu olmalıdır.

Bu doküman, personel belgelendirme programları geliştiren veya personel belgelendirme programlarında kullanılmak üzere **yeterlilik** kriterleri geliştiren ISO Teknik Komiteleri ve dış kuruluşların, bu işlerini, belgelendirme programının ISO/IEC 17024’e göre çalışan belgelendirme kuruluşu tarafından kullanılmasına imkan tanıyacak şekilde yapmalarına yardım etmek üzere geliştirilmiştir. Personel belgelendirme programları geliştiren ISO Teknik Komiteleri ve dış kuruluşların, ISO/IEC 17024 madde 8’de yer alan program **şartlarını** anlamaları önemlidir.

Program sahipleri, ISO/IEC 17024 ile uyumlu olmak istemediği takdirde, ISO/IEC 17024 madde 8’e uymak **zorunda değildir**. Belgelendirme kuruluşu ISO/IEC 17024 ile uyumlu olmak istediğinde ve belgelendirme programı ISO/IEC 17024 **şartlarını** karşılamadığında, belgelendirme kuruluşu, ISO/IEC 17024 madde 8 ile uyumlu hale gelmek için programa ekleme yapmalı ya da değiştirmelidir. Bu doküman, ISO/IEC 17024 madde 8’i **karşılamasını** sağlamak için program sahibi tarafından **dikkate alınması** gereken bilgileri içerir. Bu doküman, **şartları** içermez.

Personel belgelendirme programlarına **duyulan** güven, belgelendirilmiş **kişinin yeterliliğine** yönelik olarak dünya çapında kabul gören denetim süreçleri ve periyodik yeniden denetimler ile sağlanır. Bundan dolayı, personel belgelendirme programlarında kullanılmak üzere standartlar geliştiren ISO komitelerinin ve diğer dış program sahiplerinin, personel **belgelendirme** için tüm programlarda şekil, yapı ve süreçlerde tutarlılık sağlamak için bu belgedeki rehberliği takip etmesi önemlidir. **Karşılıklı tanıma ve küresel personel değişimi için gerekli ortamı ancak personel için belgelendirme programları geliştirme ve sürdürme sisteminin uyumlaştırılması sağlayabilir.**

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

Kapsam – Personel belgelendirme için program geliştirme

Bu dokümanın kapsamı, ISO/IEC 17024:2012 madde 8 ile sınırlıdır. Aşağıdaki altı alanla ilgili **şartları** kapsar:

- Belgelendirme programı kategorileri
- Belgelendirme programının unsurları
- Süreç **şartları**
- Belgelendirme programının geliştirilmesi ve gözden geçirilmesi
- Personel için programın sürekli gözden geçirilmesi ve **geçerli kılınması**
- Program sahibinin yükümlülükleri

Personel için program geliştirmenin birçok yönü bu **dokümanda** sunulmuş olsa da özel olarak yukarıda belirtilenlerle sınırlıdır.

İlgili dokümanlar

• ISO/IEC 17024:2012, <i>Uygunluk Değerlendirme</i> <i>–personel belgelendirmesi yapan kuruluşlar</i> <i>için genel şartlar</i>	• ISO/IEC TS 17027:2014, <i>Uygunluk Değerlendirmesi</i> <i>–personel belgelendirmesinde kullanılan</i> <i>personel yeterliliğine ilişkin sözlük</i>
--	---

Tanımlar

Bu dokümanda, aşağıdaki terimler kullanılmıştır:

Personel belgelendirme programı

Kişilerin belirli meslek veya beceri kategorilerine ilişkin yeterlilik **şartları** ve diğer **şartlar** (ISO/IEC 17024 ve ISO/IEC 17027). Örneğin “Gıda **Tetkikçileri**”, “Kaynakçılar” ve “Siber Güvenlik Uzmanları” için belgelendirme programları vardır.

Program Sahibi

Bir belgelendirme programını **oluşturma** ve sürdürmeden sorumlu kuruluş.

NOT: Kuruluş, belgelendirme kuruluşunun kendisi, bir devlet kurumu ya da diğerleri olabilir. (ISO/IEC 17024 ve ISO/IEC 17027).

Belgelendirmenin kapsamı

Belgelendirilmiş **kişinin**, belgelendirme programı içinde belirli belgelendirmeye **sahip olması nedeniyle** yetkin bir şekilde gerçekleştirmesi beklenen belirli görevlerin **kapsamı** ve mahiyeti (ISO/IEC 17027)

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

Belgelendirme programının kapsamı

Belgelendirme programının **kapsamı** ve sınırları (ISO/IEC 17027)

İlgili taraf

Belgelendirilmiş **kişinin** veya belgelendirme kuruluşunun performansından etkilenen birey, grup veya **organizasyon** (ISO/IEC 17024 ve ISO/IEC 17027)

Nitelik (Kalifikasyon)

Uygulanabildiğinde; **kanıtlanmış** eğitim, öğretim ve iş deneyimi (ISO/IEC 17024 ve ISO/IEC 17027).

Niteliklendirme örnekleri, başarılı bir eğitim veya çıraklık programının tamamlanmasını veya üniversite diplomasını içermektedir.

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

Personel belgelendirme programı – Şartlar

ISO/IEC 17024 sadece belgelendirme kuruluşu için **şartları** değil, aynı zamanda belgelendirme programı için de **şartları** içermesiyle CASCO standartları arasında benzersizdir. Belgelendirme programı **şartları**, ISO/IEC 17024, madde 8'de yer almaktadır ve bu **şartların** ISO/IEC 17024 ile uyum sağlamak üzere yerine getirilmesi gerekir.

Aşağıdaki bölümlerde madde 8'in her bir **şartı** (program **şartları**) ele alınmakta ve her **şartın** amacıyla ilgili bilgiler sunulmaktadır. Amaç, ISO/IEC 17024 madde 8'i karşılamak üzere program geliştiricilere yardımcı olmaktır. Kolaylık sağlamak için, her maddedeki ifadeler **mavi** renkle vurgulanmıştır.

8.1 Belgelendirmenin her kategorisi için bir belgelendirme programı olacaktır.

Belgelendirme kuruluşu, bir belgelendirme programı bulunmasını sağlamaktan sorumludur. Belgelendirme programı, belgelendirme kuruluşu, dış kuruluş veya bunların bir birleşimi tarafından geliştirilebilir. Kim tarafından geliştirilirse geliştirilsin veya belgelendirme programı kime ait olursa olsun, belgelendirmenin her kategorisi için bir program olmalıdır. Bununla beraber, bir program, belgelendirmenin birden fazla kategorisini kapsayabilir.

Belgelendirme kategorisi, **bir işle** ilişkili belirli bir meslek, **uğraş** ya da beceri setidir. Örneğin, vinç işletimi ile ilgili olarak belgelendirme kategorisi; kule vinci, tavan vinci, iskele vinci veya mobil vinç işletme olabilir. Bu kategorilerin her biri için bir belgelendirme programı geliştirilmiş olabilir. Birden fazla kategoriye kapsayan bir programın bir örneği de **tetkikçi** ve baş **tetkikçi** kategorilerini kapsayan bir program olacaktır.

8.2 Belgelendirme programı şu unsurları içerecektir

a) Belgelendirmenin kapsamı

Belgelendirme programının kapsamı **geçerli** aralığın ve sınırların bir açıklamasıdır. Belgelendirmenin mahiyeti ve sınırları hakkında belgelendirilmiş **kişiye** ve diğer ilgili taraflara bilgi verir. Kapsam tanımı şu şekilde olabilir:

- İş unvanı (*örneğin aşçı yamağı, itfaiye eri*)
- Belgelendirme unvanı (*örneğin belgelendirilmiş kalite yönetim **tetkikçisi***)
- İfade (*örneğin, ticari ve çoklu mesken bina zarfı enerji **tetkikçisi***)
- Belgelendirmenin daha ayrıntılı bir tanımı

(*Örneğin belgelendirilmiş dijital medya satış elemanları, danışılan, eleştirel düşünen, dijital reklam satarak gelir elde etmekle görevli pazarlama uzmanlarıdır. Dijital ekosistemi anlayan, dijital medya satış alanında **yeterliliği** olan ve sanayide yüksek standartlardaki etik ve mesleki uygulamaları korumakla görevlidir.*)

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

b) İş ve görev tanımı

Her iş, bir dizi farklı görevlerden oluşur. Görev, bir iş ile ilgili faaliyettir. Belgelendirme programı, işi gerçekleştirmek için gerekli görevlerin tanımlamasını içerir. Program geliştirici, görevlerin **ne ölçüde tanımlanacağını** belirler.

Belgelendirme programı, görevlerin gerçekleştirildiği **bağlamı da** içerebilir.

Örneğin, ticari havayolu pilotları için belgelendirme programı **için** iş ve görev tanımı, pilot tarafından kullanılan belirli tipte uçağın gereklerini içerir.

c) Yeterlilik Şartları

Belirli bir iş için görevler tanımlandıktan sonra, bilgi ve beceriler tespit edilir. **Yeterlilik** (yetkin bir şekilde görevleri gerçekleştirmek için) istenen sonuçlara **ulaşmak** için bilgi ve becerileri **uygulama** yeteneğidir. Personel belgelendirme programı, **işi** yetkin bir şekilde **yerine getirmek** için gerekli olan görevleri, bilgi ve becerileri doğrulamanın bir yolunu içerir.

d) Yetenekler (uygulanabilir olduğunda)

İşin mahiyetine bağlı olarak, gerekli yetenekleri tanımlamak gerekebilir. Yetenekler, doğal ve doğuştan gelen yeteneklerdir. Yetenekler; görme, işitme ve hareketlilik gibi fiziksel yetenekleri içerebilir.

Fiziksel yetenekleri içeren bir program örneği, bir itfaiye erinin belirli bir ağırlık kaldırmasını gerektiren bir program olabilir.

e) Ön şartlar (uygulanabilir olduğunda)

Ön şartlar, bir **kişinin** belgelendirilebilmesi **için bir** personel belgelendirme programının gerektirdiği nitelikler ya da **yeterliliklerdir**.

Ön şarta örnek olarak belgelendirme öncesinde güvenlik eğitiminin tamamlanmasının gerekmesi gösterilebilir.

Ön şartlar her zaman gerekli değildir. Şartlar, personel belgelendirme programının bir parçası oldukları zaman, **yeterlilik şartları** ile ilgili olmalıdır (ISO/IEC 17024 Madde 8.4.c).

f) Davranış Kuralları (uygulanabilir olduğunda)

Davranış kuralları, belgelendirilmiş **kişiden** beklenen davranışların bir ifadesidir. Mesleki, **etik** veya davranışsal kuralların **bir** açıklamasını içerebilir.

8.3 Bir belgelendirme programı aşağıdaki belgelendirme süreci şartlarını içermelidir

ISO/IEC 17024 madde 8.3, belgelendirme süreci ile ilgili belgelendirme programı **unsurlarını** içermektedir.

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

a) İlk ve yeniden belgelendirme kriterleri

Bir personel belgelendirme programı hem ilk belgelendirme hem de yeniden belgelendirme kriterlerini içermelidir. İlk belgelendirme **kriterine** örnek **olarak**, ön koşullar ya da denetim/sınav veya belgelerin verilmesi için **diğer şartlar** (örneğin arka plan kontrolleri) **verilebilir**.

ISO/IEC 17024 madde 9.6, yeniden belgelendirme süreci için **şartları** tanımlar. Yeniden belgelendirme kriteri örnekleri şunları içerebilir (ISO/IEC 17024 Madde 9.6.5):

- Sahadaki değerlendirme
- Profesyonel gelişim
- Belirli formattaki mülakatlar
- İşin tatminkâr bir şekilde sürdürüldüğünün ve iş tecrübesine ilişkin kayıtların doğrulanması
- Sınav
- Fiziksel kabiliyetin kontrol edilmesi.

b) İlk ve yeniden belgelendirme için değerlendirme yöntemleri

İlk belgelendirme için **seçilen** değerlendirme yöntemleri, program **yeterlilik şartlarına** bağlı **olacaktır**. Değerlendirme yöntemleri; yazılı, sözlü, uygulamalı ve gözlemsel **sınavları** içerebilir.

Örneğin, program yeterlilik şartları klavye hızını değerlendirmeyi içeriyorsa, uygulamalı bir sınav kullanılabilir.

Personel belgelendirme programı **sınavın** derinliğini, uzunluğunu ve içeriğini de belirleyebilir. Derinlik **ile** bilgi ve becerilerin ayrıntı derecesi **kastedilmektedir**. Uzunluk **ile kastedilen** soru sayısı veya sınava **girmek için tanınan süre bakımından sınavın uzunluğudur**. İçerik **ile** sınavın her **bir** konu alanına ayrılan yüzdesi **kastedilmektedir**.

c) Gözetim yöntemleri ve kriterleri (varsa)

Bazı durumlarda gözetim, programın bir gereğidir. Gözetim, belgelendirme programına **uygunluğun devamını** sağlamak için belgelendirme ve yeniden belgelendirme arasında **belgelendirilmiş bir kişinin** performansının periyodik olarak izlenmesidir.

Program sahibi, gözetim ihtiyacını belirlemek için değişen teknoloji, yeniden belgelendirme döngüsünün uzunluğu, yetkin olmama riski ve sonuçları gibi faktörleri dikkate alır.

Örneğin, bir kaynak belgelendirmesi 10 yıl süreyle geçerliyse, **bu süre zarfında** sahada gözlem **gibi bir** gözetim faaliyeti **gerçekleştirilebilir**.

d) Belgelendirmenin askıya alınması ve geri çekilmesi için kriterler

Belgelendirmenin askıya alınması ve geri çekilmesi için kriterler, personel belgelendirme programına dahil edilir.

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

Davranış kurallarına uyulmaması, program şartlarının karşılanmaması, yetersiz gözetim sonuçları veya programın yeterlilik şartlarının sürekli olarak yerine getirilememesi belgelendirmenin askıya alınabileceği veya iptal edilebileceği koşullara örnek olarak verilebilir.

e) Belgelendirme kapsamını veya seviyesini değiştirmek için kriterler (varsa)

Uygulanabilir olduğunda, program, belgelendirmenin kapsamı ya da seviyesi değiştirildiğinde yerine getirilmesi gereken kriterleri tanımlamalıdır.

Belgelendirme kapsamının değiştirilmesine örnek olarak, bir belgelendirme kuruluşunun et muayenesi için belgelendirilmiş bir gıda denetçisinin, belgelendirme kapsamını taze ürünlerin muayenesini de içerecek şekilde genişletmesi verilebilir. Seviye indirmeye örnek olarak, Seviye 2 tahribatsız muayene için belgelendirilmiş personelin belgelendirme seviyesinin, program kriterlerine göre Seviye 2 ile ilgili çalışma yapılmadığından Seviye 1'e düşürülmesidir.

8.4 Belgelendirme kuruluşu, belgelendirme programının geliştirilmesi ve gözden geçirilmesinde aşağıdakilerin dahil edildiğini gösteren dokümanlara sahip olmalıdır:

Program geliştiriciler, personel belgelendirme programının ISO/IEC 17024 uyarınca faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşları tarafından kullanılacak olması halinde, programın geliştirilmesinin aşağıdaki a) ile e) maddelerini içerdiğini gösteren belgeleri muhafaza etmek zorundadır. Bu dokümanlar, belgelendirme kuruluşunun erişimine açık olmalıdır.

a) Uygun uzmanların katılımı

Belgelendirme kuruluşu, personel belgelendirme programının geliştirilmesine uygun uzmanların katılımını gösteren dokümanlara erişebilmelidir. Program geliştiricisi, programın geliştirilmesinde hangi uzmanların yer aldığını dokümante etmeli ve personel belgelendirme programının ISO/IEC 17024 uyarınca faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşları tarafından kullanılacak olması halinde uzmanlıklarının uygunluğuna dair kanıt sunmalıdır. Uzmanlıklar, programın yetkinlikleri ile bağlantılı olmalıdır.

Programları geliştiren ISO Teknik Komiteleri, personel belgelendirme programı oluşturmak için kullanılan uzmanlığın uygunluğunu dokümante etmeli ve kayıtlarını saklamalıdır.

b) Hiçbir çıkar baskın olmaksızın, önemli ölçüde ilgili tüm tarafların çıkarlarının adil olarak temsil edildiği uygun bir yapının kullanılması

Belgelendirme kuruluşu, personel belgelendirme programının geliştirilmesinde önemli ölçüde ilgili tüm tarafların çıkarlarının temsil edildiğini göstermek için dokümanlara erişebilmelidir. Program geliştiriciler, hiçbir çıkarın baskın tutulmayacağı şekilde, ilgili tarafları nasıl adil olarak temsil ettiklerini gösteren dokümanlara sahip olmalıdır.

Dokümanların bulunmaması veya mevcut olmaması halinde, belgelendirme kuruluşlarının önemli ölçüde ilgili tüm tarafların çıkarlarının herhangi bir çıkar baskın olmaksızın geri bildirimde bulunma fırsatı verilmesini sağlamak için ek faaliyetler yürütmesi gerekecektir.

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

c) Varsa, ön şartların belirlenmesi ve yeterlilik şartlarıyla uyumlu hale getirilmesi

Belgelendirme kuruluşu, ön koşulların **yeterlilik şartlarıyla** uyumlu olduğunu gösteren dokümanlara erişebilmelidir. Program geliştiriciler, ön koşulların nasıl belirlendiğini, belirli ön koşulların seçilme gerekçelerini ve eğer kişiler için belgelendirme programı ISO/IEC 17024 uyarınca faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşları tarafından kullanılacaksa bunların yeterlilik şartlarıyla nasıl ilişkilendirildiğini göstermelidir.

Yeterlilik şartıyla ilgili olmayan bir ön koşula, örnek olarak, bir duvarcı olarak belgelendirilme ön koşulu olarak mühendislik fakültesinden mezuniyet istenmesidir.

d) Değerlendirme mekanizmalarının belirlenmesi ve yeterlilik şartlarıyla uyumlu kılınması

Belgelendirme kuruluşunun, değerlendirme mekanizmalarını tanımlayan dokümanlara erişimi olmalıdır. Belgelendirme kuruluşu ayrıca değerlendirme mekanizmalarının **yeterlilik şartlarıyla** uyumlu olduğunu gösteren dokümanlara da erişebilmelidir. Bu durum, görevler ile ilişkili bilgi ve becerilerin, değerlendirme mekanizmalarına dahil edildiğini gösteren dokümantasyon gerektirir. Bununla beraber, değerlendirme mekanizmaları, program tarafından tanımlanan **yeterlilik şartlarının** ötesinde bilgi ve becerilerin değerlendirilmesini içermemelidir.

Program geliştirici, personel belgelendirme programı, ISO/IEC 17024 uyarınca faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşları tarafından kullanılacak ise, **yeterlilik şartlarını** değerlendirme mekanizmaları ile ilişkilendiren dokümanları muhafaza etmelidir.

e) Aşağıdaki hususlar için gerçekleştirilen ve güncellenen bir iş veya uygulama analizi:

- Başarılı performans için görevlerin belirlenmesi
- Her bir görev için gerekli **yeterliliğin** belirlenmesi
- Ön koşulların belirlenmesi (**varsa**)
- Değerlendirme mekanizmalarının ve sınav içeriğinin doğrulanması
- Yeniden belgelendirme **şartlarının** ve aralığının belirlenmesi.

Belgelendirme kuruluşu, iş ya da uygulama analizinin, program geliştirmenin bir parçası olarak gerçekleştirildiğini gösteren dokümanlara **erişebilmelidir**. İş analizi, görevleri ve ilgili **yeterlilikleri belirlemek** için kullanılan bir yöntemdir. Yöntemler genellikle, işin kapsamı gereği **yeterlilikleri** oluşturan ilişkili görevleri, bilgi, beceri ve/veya yeteneklerin analizini içerir. İş analizi, **kimlik** belgelerinin **verilmesinde** kullanılan her türlü değerlendirmenin geçerliliği için temel oluşturur. İş analizi için **kullanılan diğer terimler**; iş-görev analizi, uygulama analizi, performans analizi ve rol **tanımlama** çalışmasıdır. **Dokümante edilmiş** iş analizi, görevleri ve gerekli **yeterliliği** (bilgi ve beceriler) **tanımlamalı** ve **varsa** ön koşulların ve yeniden belgelendirme **şartlarının** belirlenmesi için bir temel **oluşturmalıdır**.

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

İş analizi yapmak için mülakatlar, odak grupları, anketler ve iş gözlemleri gibi çeşitli yöntemler vardır. Kullanılan yöntem ne olursa olsun, adil ve geçerli değerlendirmelerin geliştirilmesine yardımcı olmak için yeterli ayrıntı sağlanmalıdır.

8.5 Belgelendirme kuruluşu, belgelendirme programının devamlı surette ve sistematik bir şekilde gözden geçirilmesini ve geçerli kılınmasını sağlamalıdır.

Bir personel belgelendirme programının geçerliliğini **koruyabilmesi** için; işler, görevler, bilgi, beceri ve teknolojiler zamanla değiştiğinden, programın düzenli olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir. Eğer personel belgelendirme programı, ISO/IEC 17024 uyarınca faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşları tarafından kullanılacaksa, program sahipleri düzenli olarak programı güncellemeli ve **programın** sürekli ve sistematik olarak **nasıl** gözden geçirildiğini ve doğrulandığını dokümanete etmelidir.

Personel belgelendirme programı, **güncel** uygulamalar ile **uyumlu olmalıdır**. Gözden geçirmelerin arasındaki süre, iş, görev, bilgi, beceri ve teknolojilerdeki değişikliklerin sıklığına **göre belirlenmelidir**. Geçerli kılma, uzmanlardan oluşan bir temsilci grubu ile programın içeriğinin doğrulanmasını içerir. Geçerli kılmayı yürütmenin yöntemlerinden biri de uzmanlarla **anket** yapmaktır.

8.6 Belgelendirme kuruluşu uyguladığı belgelendirme programının sahibi değilse, belgelendirme kuruluşu, bu maddenin (madde 8) şartlarının yerine getirilmesini sağlamalıdır.

Belgelendirme kuruluşları genellikle uyguladıkları personel belgelendirme programlarının program sahibidir. Bununla beraber, belgelendirme kuruluşunun uyguladığı belgelendirme programının sahibi olmadığı durumlarda, genellikle ISO/IEC 17024 madde 8'in **şartlarının** yerine getirildiğine dair kanıt elde edilmesi zor olabilir. Belgelendirme kuruluşları, madde 8'e **uygun olarak** personel belgelendirme programlarının geliştirilmesini ve **sürdürülmesini** sağlamak için dış program sahipleri ile **birlikte** çalışmaya teşvik edilir.

Program sahibinin madde 8 ile uyumlu olduğuna dair kanıtı olmadığı ya da madde 8 ile uyumlu şekilde personel belgelendirme programını geliştirmediği durumlarda, **belgelendirme kuruluşları kişiler için bir belgelendirme geliştirmek için bu programı kullanırlarsa ISO/IEC 17024 ile uyumlu olmayacaklardır.**

Personel belgelendirme programı, ISO/IEC 17024 uyarınca faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşları tarafından kullanılacaksa, belgelendirme kuruluşları personel belgelendirme programını madde 8 ile uyumlu **hale** getirmek için ek faaliyetler yürütmek zorundadır. Bununla beraber, bu her zaman mümkün olmayabilir ya da program sahibinin iznini gerektirebilir.

Personel belgelendirme programına kim sahip olursa olsun, ISO/IEC 17024 madde 8'e uygunluk, geçerli ve sağlam bir belgelendirme oluşturmak için yardımcı olacaktır. Bu durum sonuçta belgelendirme kuruluşlarına, belgelendirilmiş **kişilere** ve ilgili diğer taraflara **önemli ölçüde** fayda sağlayacaktır.